

Inleiding

In 2005 viert de Afdeling Natuurkunde en Sterrenkunde van de Faculteit der Exacte Wetenschappen aan de Vrije Universiteit in Amsterdam haar vijfenzeventigjarig bestaan. De Vrije Universiteit viert in datzelfde jaar haar honderdvijfentwintigjarig bestaan. De vU werd opgericht in 1880 en bestond aanvankelijk uit drie faculteiten: die der theologie, rechten en letteren. Vanaf de stichting van de vU werd er echter ook over de oprichting van een 'natuurkundige faculteit' gesproken en na een halve eeuw werd dit idee werkelijkheid. De eerste hoogleraar natuurkunde, G. J. Sizoo, stond toen – samen met de scheikundige J. Coops en de wiskundigen J. F. Koksma en M. van Haaften – voor de taak het onderzoek en onderwijs in de nieuw opgerichte Faculteit der Wis- en Natuurkunde van de grond af aan op te bouwen.

Sizoo wilde zich gaan bezighouden met onderzoek van radioactieve verschijnselen, een veelbelovend onderzoeksgebied waarmee nog geen enkel ander natuurkundig laboratorium in Nederland zich speciaal bezighield. De quantummechanica, waarmee radioactiviteit theoretisch kon worden begrepen, was nog maar enkele jaren oud en de kernfysica moest nog tot ontwikkeling komen. Op 3 oktober 1930 hield Sizoo zijn inaugurele rede *Radioactiviteit en atoomtheorie*, waarin hij de stormachtige ontwikkelingen in de atoomfysica sinds de ontdekking van radioactiviteit in 1896 besprak. Bescheiden sprak hij over de ambities van de nieuwe onderzoeksdiscipline, die toen nog geen eigen laboratorium had: 'Het is mijn vurige wensch, dat het, naar wij hopen, binnen niet te langen tijd te openen, natuurkundig laboratorium der Vrije Universiteit in deze ontwikkeling bewust zal kunnen medeleven en, zoo mogelijk, daartoe naar de mate van zijn capaciteit zal kunnen bijdragen.'¹ De eerste natuurkundestudenten meldden zich nog datzelfde jaar en in 1933 werd een eigen laboratorium geopend. Vanaf dat moment kon ook het onderzoek worden opgebouwd.